

Domácí násilí:

- Násilí v rodině, v blízkém sociálním okolí
- Nejrozšířenější forma násilného jednání ve společnosti
- Vysoce latentní
- Nejméně kontrolovanou
- Do frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou
- Směřuje především proti ženám a dětem

Výzkumy dokazují:

- Domácího násilí se dopouštějí i vzdělaní pachatelé
- násilí způsobuje závažná a dlouhodobá psychická poškození – vedoucí k neurotickým poruchám
- Kriminální kariéry pachatelů násilných trestných činů má svůj počátek právě v rodinách orientovaných na násilí

Domácí násilí je:

- fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti
- intenzita násilných incidentů se v průběhu času stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah

Znaky domácího násilí:

1. Opakování a dlouhodobost
2. Eskalace
3. Jasně rozdělení rolí
4. neveřejnost

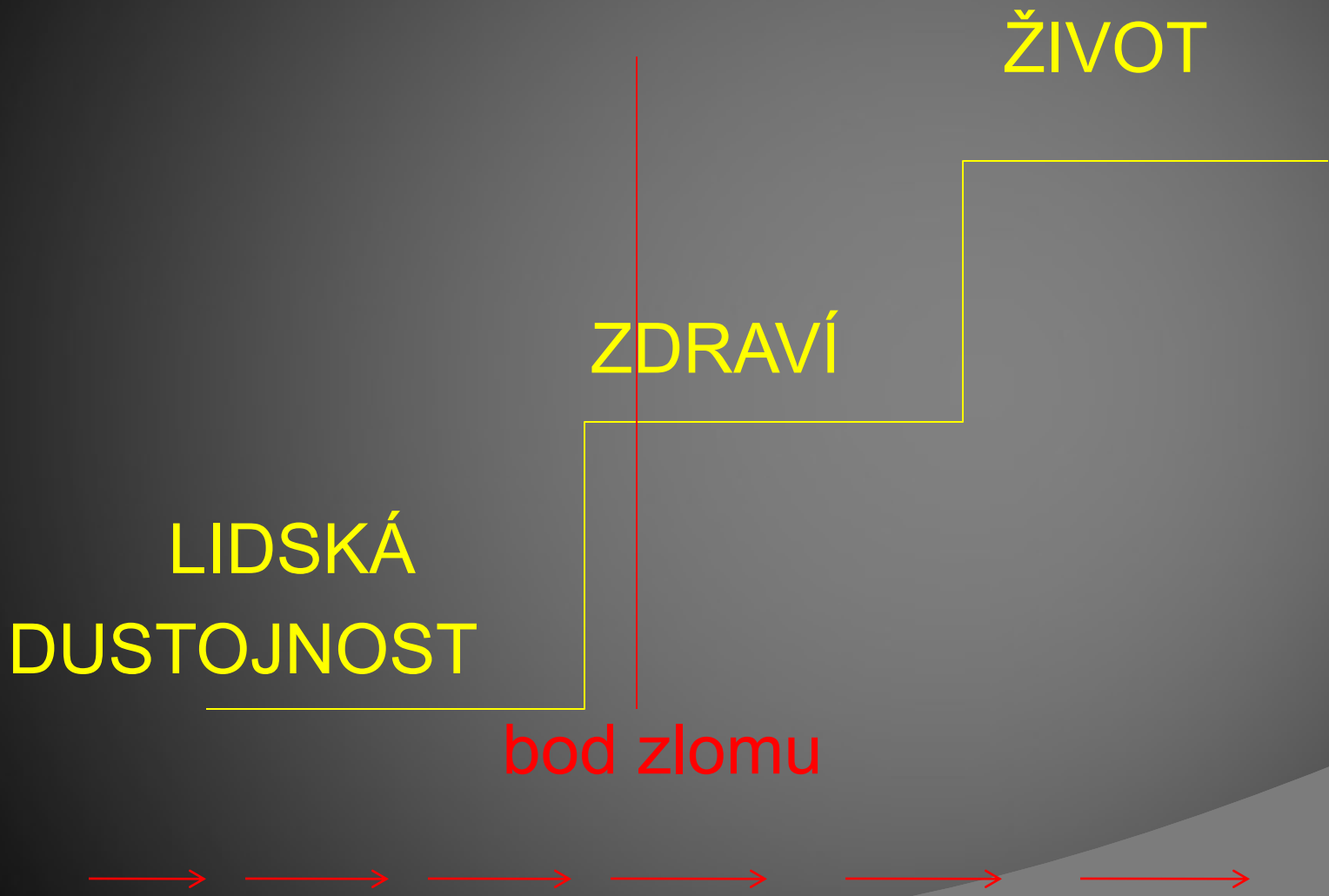
1. Opakování a dlouhodobost:

- z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí
- může však jít o začátek
- ohrožená osoba (poškozený)
- násilná osoba – často manžel, druh, syn vůči své matce

2. *Eskalace:*

- od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným tr. činům ohrožujícím zdraví a život

Graf strategie přežití: - vyjadřuje eskalaci DN

3. Rozdělení rolí:

- osoba ohrožená
- osoby násilné

4. *Neveřejnost:*

- probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu

Aby skutek byl domácím násilím, musí být naplněny všechny čtyři znaky!!!

Projevy domácího násilí:

- psychické násilí
- fyzické násilí
- sociální násilí – izolace od příbuzných a přátel
- sexuální násilí
- kombinace

Psychické násilí:

Zastrašování

Zvýšená kontrola všeho, co ohrožená osoba dělá

Kritizování a ponižování

Vyhrožování a vydírání

Fyzické násilí

Sociální násilí

Ekonomické zneužívání

Sexuální násilí

Častá kombinace výše uvedených forem

Rizikové faktory doprovázející vznik domácího násilí:

- - vynucená sociální izolace
- -finanční závislost na partnerovi
- -péče o děti v rámci mateřské a rodičovské dovolené
- - zdravotní postižení a omezení
- - vyšší věk a bezmocnost seniorů
- - přechod z aktivní zaměstnanosti do starobního důchodu
- - závislosti násilné osoby

Příčiny domácího násilí:

- společenské
- situační – sociální prostředí regionu, nezaměstnanost, vesnice- dojezd policie
- rodinné – vztahy mezi blízkými osobami, uplatňování moci
- individuální – např. povahové rysy, sklony k agresí, nezralost, labilní emocionalita

Metoda SARA DN:

- diagnostická metoda SARA (Spousal Assault Risk Assessment) vznikla v Kanadě, byla převzata do Švédska, odkud se rozšířila do dalších zemí
- využívají ji policisté
- je založena na 15 otázkách – otázky se váží k rizikovým faktorům a odhadnutí rizika dle dalšího domácího násilí
- metodu adaptoval Bílý kruh bezpečí – organizace specializující se na pomoc obětem domácího násilí
- 7 kladně – riziko střední, 10 kladně - riziko velké

Ohrožená osoba:

- má tendenci ve svém vyprávění o domácím násilí minimalizovat
- její ochota spolupracovat kolísá
- často podléhá výhrůžkám
- nekontaktuje okolí – z pocitu soucitu, pocitu viny a následně pocitu strachu
- dochází k postupnému, pozvolnému nárůstu násilí- je velmi těžké poznat kritický okamžik – dochází k tzv. syndromu naučené bezmoci („nevím jak to řešit“)

Násilná osoba:

- domácí násilník – člověk dvojí tváře, pedant, okolí odmítá věřit, že je toho schopen
- odreagování se na partnerovi, často je spouštěčem domnělá nebo skutečná životní krize
- často je to také osoba agresivní – kriminálník, osoba, která má problémy se závislostí na alkoholu, drogách

Proč ohrožená osoba zůstává v násilém vztahu?:

- zpravidla ohroženou osobou je žena – stará se o děti, může být zaměstnána, ale není finančně soběstačná, neví, jak by užívala sebe a společně děti, kde by vzala na nájem...
- je zde často finanční závislost, často se také stává, že jde o matku na rodičovské dovolené – strach z budoucnosti
- oběť nechce kriminalizaci násilníka, chce napravit vztah

Syndrom týrané ženy:

Ze znaleckého posudku z psychologie vybírám:

- přítomnost neurotických symptomů či syndromů –
nerozhodnost, pocit neurčité úzkosti, napětí,
prožitek neklidu bez objektivní příčiny,
nespokojenost se svým osudem, depresivní rozlady
- odolnost vůči zátěži
- pocit méněcennosti a snížená sebedůvěra

Stockholmský syndrom:

Pozitivní emoční vazba a závislost oběti (např. rukojmí) na pachateli (např. únosci)

- v r. 1973 se Jea-Erik a Clark Olssonovi pokusili vyloupit jednu z bank ve Stockholmu. Loupež nevyšla a muži zadrželi rukojmí. Vyjednávání trvalo 13 hodin. Po propuštění považovali rukojmí únosce za své ochránce a policisty za nepřítel!!!! Jedna z bankovních úřednic se po propuštění provdala za Erika Olssona.

Bývá to právě stochoolmský syndrom, který váže týrané ženy k pachatelům násilí

Dotazníkové šetření Bílého kruhu bezpečí:

1999-2002 v 6ti intervenčních poradnách:

- Zpravidla jde o fyzické násilí
- Ohrožená a násilná osoba- ve stavu manželství, druh/družka
- Často však také rozvedení manželé – neodstěhovali se ze svého dříve společného bytu
- 52% obětí má středoškolské vzdělání
- 4% obětí má vysokoškolské vzdělání – sebezáchova je vyšší

Dotazníkové šetření Bílého kruhu bezpečí:

- Pouze ve 22 % případů nebyli přítomni domácímu násilí děti
- Průměrná doba trvání 6 let (ale i 10 let a déle)
- Oběť kontaktuje ponejvíce zdravotnické zařízení
- Absolutní bezradnost co činit, jak se bránit

Z dalšího výzkumu z r. 2006 vyplývá:

- 75% ohrožených osob hledá pomoc až při vážném ohrožení
- 60% případů domácího násilí se děje před dětmi

Vykázání:

- 21a-21d zákona o Policii ČR
- pokud na základě zjištěných skutečností lze důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat osobu, která je podezřelá z takového jednání - vykáže jej z bytu, domu, který společně obývá s osobou ohroženou
- vykázaná osoba je povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí vykázání vztahuje

Vykázání:

- trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí – lhůtu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby

x

- nový druh předběžného opatření v § 76b a ust. § 273b „výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným“
- předběžné opatření trvá 1 měsíc od jeho vykonatelnosti a lze jím uložit:
 - aby dočasně násilník opustil byt, dům společně obývaný s navrhovatelem
 - aby se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním

Údaje k ohroženým osobám včetně dětí:

Sledované období: 1.1.-31.12.2007

Celkem vykázaní: 862

Zdroj informací: 15 intervenčních center- dle krajského uspořádání ČR

- v souvislosti s 862 případy vykázaní/zákazu vstupu bylo domácím násilím bezprostředně ohroženo 892 dospělých osob, z toho 858 žen a 34 mužů.

Trestné činy:

- Trestný čin týrání svěřené osoby (198 TZ)
- Trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (199 TZ)

TČ týrání svěřené osoby § 198:

Pachatelem – může být pouze ten, kdo pečuje či vychovává týranou osobu

Předmětem útoku – je osobě, která je z jakéhokoliv důvodu (např. pro věk, pro nemoc, tělesnou vadu, duševní poruchu ...) v péči nebo výchově pachatele

Pachatel – týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově

TČ týrání svěřené osoby § 198:

Týrání – zlé nakládání se svěřenou osobou, která se vyznačuje hrubším stupněm necitelnosti a bezohlednosti a určitým trváním

!! Nevyžaduje se, aby u svěřené osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho hrubost, bezohlednost nebo bolestivost pocítuje jako těžké příkoří.

TČ týrání osoby žijící ve společném obydí § 199:

Předmětem útoku – je osoba, která žije s pachatelem ve společném obydí

Společné obydí – definice v 133 TZ

- dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející

TČ týrání osoby žijící ve společném obydlí

Pachatel – osobu, která s ním žije ve společném obydlí
„týrá“

Trvalost pachatelova jednání – posuzujeme v závislosti na
intenzitě zlého nakládání

TČ týrání osoby žijící ve společném obydlí

Týrání může mít povahu útrap:

- fyzických
- psychických

Rizikové faktory doprovázející vznik domácího násilí:

- vynucená sociální izolace
- finanční závislost na partnerovi
- péče o děti v rámci mateřské a rodičovské dovolené
- zdravotní postižení a omezení
- vyšší věk a bezmocnost seniorů
- přechod z aktivní zaměstnanosti do starobního důchodu
- závislosti násilné osoby

Literatura:

JELÍNEK a kol. Trestní právo hmotné. Leges, 2009.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. Kriminologie. Aspi.

ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. Kriminologie a
prevence kriminality. Armex Publishing s.r.o., 2004.

Přednáška – Mgr. Vitoušová – prezidentka Bílého
kruhu bezpečí